

de inspectie der belastingen deelt hij na eenige aarzeling mee dat hij bij zijn inkomen nimmer de door hem ontvangen steekpenningen heeft aangegeven. Met behulp van dit verzwegen inkomen waren de bedoelde transacties gefinancierd. Ook hier volgden navorderingen en een aanslag boven het aangegeven inkomen.

Uit beide genoemde gevallen blijkt dat de fiscus over verschillende informatiebronnen beschikt waaruit de public-accountant of de belanghebbenden bij een onderneming niet kunnen putten. Echter is de fiscus aan geheimhouding gebonden, zoodat zij de door haar ontvangen gegevens niet verder bekend mag maken dan noodig is voor een richtige uitvoering der wet.

Toch kunnen de public-accountant en ook directeuren of commissarissen eener onderneming eenigermate van deze aan de fiscus bekend geworden gegevens gebruik maken. Immers het resultaat van al deze gegevens blijkt uit het aanslagbiljet. Al brengt de fiscus den opgelegden aanslag slechts ter kennis van den belastingsschuldige, wanneer de werkgever de inzage van het belastingbiljet van den werknemer kan vorderen, kan hij daaruit, zoonodig met behulp van toelichtingen van den werknemer, wel afleiden of de fiscus op het spoor is gekomen van door den werknemer genoten steekpenningen. Uit den aard der zaak zal in de praktijk slechts in beperkte mate van dit controle-middel gebruik mogen worden gemaakt en nog wel alleen dan, wanneer langs anderen weg het vermoeden is ontstaan dat de werknemer zich schuldig heeft gemaakt aan het accepteren van steekpenningen. Het spreekt vanzelf dat de fiscus niet alle steekpenningen achterhaalt zoodat het niet belasten daarvan bij den werknemer geen absoluut bewijs is dat deze niets als zoodanig heeft genoten; doch de bovengenoemde methode kan als een waardevol hulpmiddel worden beschouwd wanneer men in het bijzonder wenscht te onderzoeken of leden van het personeel steekpenningen hebben ontvangen.

Zooals uit het vermelde geval A blijkt, ontleent de fiscus een deel van zijn gegevens aan de uit de boekhouding van anderen bekend geworden feiten. Degene, die steekpenningen of soortgelijke uitgaven betaalt, moet, wanneer hij deze uitgaven als zakelijke lasten in rekening wenscht te brengen, de namen der genieurs in zijn boekhouding opnemen. De laatste uitspraak dienaangaande is gepubliceerd in B 5193. Een belastingplichtige had bij zijn aangiftebiljet een afschrift der winstrekening over het betrokken boekjaar gevoegd. Op deze winstrekening kwam een verliespost voor met als omschrijving „fooiën”. Na het opleggen van den aanslag bleek dat in de boekhouding van den belastingplichtige de namen der personen, aan wie de fooien waren betaald, niet waren vermeld. In zijn beroepsschrift tegen de op grond van dit nieuwe feit opgelegde navorderingsaanslag voert appellant aan dat voor fooien nimmer een quitantie wordt gegeven, dat ook in vorige jaren nooit is gevraagd aan welke personen en tot welke bedragen fooien zijn gegeven en dat deze bedragen in het belang van het bedrijf zijn uitgegeven. Echter is de Raad van Beroep met den Inspecteur van oordeel dat het later blijken van het niet in de boeken voorkomen van de namen der personen aan wie de fooien betaald zijn, een nieuw feit in den zin der wet oplevert en dat het normaal is dat in een boekhouding de namen der personen, aan wie de betalingen hebben plaats gevonden, voorkomen.

W. WESTRA

UIT HET BUITENLAND

Red.: W. BEIJDERWELLEN, J. E. ERDMAN,
CH. HAGEMAN en A. M. VAN RIETSCHOTEN
(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris
der Redactie)

Na twee jaar

Twee jaar is het geleden, dat in Duitschland de regeling tot stand kwam, waarbij de titel *Wirtschaftsprüfer* werd ingesteld, toe te kennen aan die accountants, wier opleiding en ervaring zou blijken te voldoen aan de vastgestelde voorwaarden van toelating. Het is van belang eens na te gaan, in hoeverre de nieuwe instelling na die twee jaar aan de verwachtingen heeft beantwoord.

Op 1 Januari 1933, dus na anderhalf jaar (de cijfers van thans zijn niet bekend), waren er toegelaten 549 *Wirtschaftsprüfer* en 78 *Wirtschaftsprüfungsgesellschaften*.

Is dat aantal voor het Duitse Rijk te groot of te klein?

Prof. Dr. Bruck meende in Augustus 1932, toen de verplichte controle zich beperkte tot de *Aktiengesellschaften* met een kapitaal boven M. 3.000.000.—: met 50 *Wirtschaftsprüfer* in het gehele Duitse Rijk zou het bedrijfsleven goed, met 100 gemakkelijk en met 150 rijkelijk uitkomen. Al vindt men de taxaties van *Prof. Bruck* om verschillende redenen te laag, over het algemeen heerscht de opvatting, dat er reeds een te groot aanbod van *Wirtschaftsprüfer* is. De grootste ontevredenheid vindt men vooral bij hen, die vóór hun toelating slechts weinig accountantswerk deden, en die zich van den nieuwen titel voorstelden, dat de cliënten nu wel vanzelf zouden komen. Dat op die verwachting teleurstelling volgt, is geen onbekend verschijnsel. Ook voor de verplichte controle van de balansen der A.G. wendt de zakenwereld zich bij voorkeur tot accountants, die reeds hun sporen in de praktijk hebben verdiend. En omdat het werk dientengevolge zeer ongelijk verdeeld werd, heeft men reeds voorgesteld te bepalen, dat iedere *Wirtschaftsprüfer* met al zijn opdrachten tot verplichte controle tezamen niet boven een van overheidswege vastgesteld totaal aan vennootschapskapitaal zou mogen uitgaan.

Intusschen is het leeuwendeel van de verplichte controles opgedragen aan de groote *Treuhandgesellschaften*, en de tegenstelling tusschen *Einzelwirtschaftsprüfer* en *Treuhandgesellschaft* is ondanks de samenwerking bij de organisatie van het nieuwe beroep in het *Institut der Wirtschaftsprüfer* geenszins verdwenen. Men wijst er op, dat het werk bij de groote *Treuhandgesellschaften* wordt gedaan door niet-*Wirtschaftsprüfer*, terwijl de *Wirtschaftsprüfer* alleen het rapport onderteekent. Het doel der voorschriften, dat de controle door erkende deskundigen zou geschieden, is daardoor illusoir geworden. *Prof. Schmidt* (Frankfurt) acht het noodzakelijk, dat de controle steeds onder persoonlijke leiding van een ter plaatse aanwezigen *Wirtschaftsprüfer* geschiedt. Bij de *Prüfungsgesellschaften* zou z.i. een bepaalde verhouding moeten worden vastgesteld tusschen het aantal *Wirtschaftsprüfer* en dat der niet-*Wirtschaftsprüfer*, die zich met de controle bezighouden.

De aandrang van de zijde der zelfstandige accountants heeft reeds tot een paar veranderingen in de voorschriften der *Hauptstelle* geleid. In het vervolg moet aan het hoofd van filialen van een *Prüfungsgesellschaft* een *Wirtschaftsprüfer* staan, die ter plaatse woonachtig is. Als er bij een vennootschap meer dan zes controleurs werkzaam zijn, moet er buiten den bestuurder-*Wirtschaftsprüfer* nog een *Wirtschaftsprüfer* worden aangesteld. Voor de groote *Treuhandgesellschaften* heeft dit laatste voorschrift echter weinig te beteekenen. Het is dan ook meer bedoeld als een verzachting, met het oog op de kleine vennootschappen, van de bepaling, dat een *Prüfungsgesellschaft*, als

slechts één bestuurder Wirtschaftsprüfer is, een tweeden Wirtschaftsprüfer als procuratiehouder moet hebben, welke bepaling thans vervallen is.

Hoe groot de tegenstelling tussehen Einzelwirtschaftsprüfer en Treuhandgesellschaft nog steeds is, blijkt wel uit den strijd, die over de statuten van het Institut der Wirtschaftsprüfer is gevoerd. Men vreesde, dat de Prüfungsgesellschaften met haar vertegenwoordigers de andere leden zouden overstemmen. Verschillende voorstellen tot regeling van het stemrecht werden daarom verworpen. Tenslotte kon men het eens worden over de volgende bepalingen: Ieder lid, dus ook iedere vennootschap, heeft één stem. In de algemeene vergadering wordt gemeenschappelijk gestemd, in sommige gevallen wordt daarbij $\frac{3}{4}$ meerderheid vereischt. In den Hauptausschluss echter, welke instemming voor belangrijke besluiten noodig is, geschiedt de stemming door de groepen der Einzelwirtschaftsprüfer en die der Prüfungsgesellschaften afzonderlijk. Stemt de eene groep tegen, dan is het voorstel verworpen. Slechts in één geval wordt in de ledenvergadering groepswijze gestemd, namelijk bij de verkiezing van het bestuur, dat voor de helft uit Einzelwirtschaftsprüfer, voor de andere helft uit leiders van Prüfungsgesellschaften bestaat, die door de overeenkomstige groepen worden aangewezen. De voorzitter wordt gemeenschappelijk gekozen. De leden van het Institut, die in het rayon van dezelfde Zulassungsstelle wonen, vormen een afdeling, waarvan voorzitter en plaatsvervangend voorzitter weer tot verschillende groepen moeten behooren.

Het ontbreekt niet aan voorstellen om verdere toeneming van het aantal erkende accountants tegen te gaan. In een artikel „Leistungssteigerung“ in „Der Wirtschaftsprüfer“ van 15 Januari 1933 constateerde Prof. Dr. E. Schmalenbach, dat de toelatingcommissies in al te vele gevallen te mild en zich van den grooten ernst hunner opgave niet voldoende bewust zijn geweest. Hij stelde daarom voor de examens zoodanig te verzwaren, dat in 1933 niet meer dan 50 kandidaten zouden slagen.

Hier tegen kwam de voorzitter van het Institut, Dr. B. Brockhage, in „Der Wirtschaftsprüfer“ van 31 Maart 1933 op. Men is het er over eens, dat een strenge selectie bij de toelating noodig is. Al zijn er reeds te veel Wirtschaftsprüfer, die gedeeltelijk veel te weinig werk hebben, toch gelooft Dr. Brockhage, dat de verdere ontwikkeling moet worden afgewacht, vóór men tot maatregelen als een directen of indirecten numerus clausus overgaat. Vooral echter ligt het niet op den weg der examencommissies door de wijze van beoordeeling de concurrentie in het beroep te beperken. Wel is er z.i. nog te weinig eenheid in de examenopgaven der verschillende commissies, en naar de meening van Dr. Brockhage zijn de exameneischen op een overdedren wijze theoretisch-wetenschappelijk. De Wirtschaftsprüfer behoeft geen advocaat te vervangen of specialist voor de moeilijkste belastingkwesties te zijn.

Om aan haar leden meer werk te bezorgen, streeft het Institut der Wirtschaftsprüfer naar *uitbreiding der verplichte controle*. Ten aanzien van de Aktiengesellschaft heeft men hierbij succes gehad, want volgens een tweede Durchführungsverordnung van Dec. 1932 vallen naamloze vennootschappen en commanditaire vennootschappen op aandelen, die M. 500.000.— tot M. 3.000.000.— kapitaal hebben, vanaf het boekjaar, dat na 30 September 1932 begint, onder de verplichte controle; uitgezonderd zijn spoorwegondernemingen, die reeds onder een staats-toezicht staan. De beteekenis van die uitbreiding der verplichte controle blijkt wel hieruit, dat eind 1931 ruim 3100 vennootschappen met een kapitaal van M. 500.000.— tot M. 3.000.000.— in Duitschland bestonden.

Ten aanzien van de verplichte controle der Aktiengesellschaft mag echter niet onvermeld blijven, dat men deze in bepaalde gevallen zonder nadeelige gevolgen kan nalaten. Als de vergadering van aandeelhouders geen Bilanzprüfer heeft gekozen,

moet de rechtbank, na de Handelskamer gehoord te hebben, tot benoeming overgaan. Dit kan echter niet ambtshalve geschieden, doch alleen op verzoek van het bestuur, den raad van commissarissen of een aandeelhouder. Rechtsanwält Dr. Delbrück, die in het „Zeitschrift für Betriebswirtschaft“ op deze bepalingen wijst, concludeert, dat er dus geen bezwaar tegen bestaat van de benoeming van Bilanzprüfer af te zien, als het zeker is, dat alle aandeelhouders met het achterwege laten van het balansonderzoek accoord gaan.

Van de verplichte controle der gemeentebedrijven, die eind Maart 1933 in werking trad, hebben de Wirtschaftsprüfer minder nieuwe opdrachten te verwachten. Weliswaar is voorgescreven, dat deze controle moet geschieden door Wirtschaftsprüfer of door „öffentlich-rechtliche Prüfungseinrichtungen überörtlicher Art“, doch deze laatste zullen voor de Wirtschaftsprüfer op dit gebied wel weinig te controleeren overlaten.

Intussehen, al moge de verplichte controle der balansen van Aktiengesellschaften destijds de directe aanleiding zijn geweest om tot een nieuwe regeling van het accountantswezen in Duitschland over te gaan, toch zou het verkeerd zijn te meenen, dat de Wirtschaftsprüfer zijn toekomst uitsluitend in deze controlés ziet.

De grenzen van het beroep van Wirtschaftsprüfer worden verschillend getrokken. Men kan spreken van een minimum en maximum en daartussehen liggen nog tal van opvattingen. Het minimum staat vast, het is de Bilanzprüfer, die de balans der grootere naamloze vennootschappen moet controleeren en volgens de voorschriften moet bevestigen, „ob nach pflichtgemäßer Prüfung auf Grund der Bücher und Schriften der Gesellschaft sowie der vom Vorstand erteilten Aufklärungen und Nachweise die Buchführung, der Jahresabschluss und der Geschäftsbericht den gesetzlichen Vorschriften entsprechen.“ Het maximum daarentegen is niet nauwkeurig te bepalen. Volgens sommigen is het een organisator van het economisch leven, een alzijdig deskundige van grooten stijl, die den leiders van het bedrijfsleven moet zeggen, wat zij moeten doen.

Van twee kanten verlangde men meer dan een Bilanzprüfer, meent * * * in „Der praktische Betriebswirt“ van Sept. 1932, van de zijde der ondernemers en van die der beroepsgeenooten. De zakenman wenschte een adviseur, niet op technisch of juridisch gebied, doch op dat der bedrijfseconomie, en de reeds aanwezige Bücherrevisor was daarvoor niet voldoende, zijn hoogere ontwikkeling zou echter als Wirtschaftsprüfer aan de gestelde eischen beantwoorden. Ook zij, die in aanmerking kwamen om het nieuwe beroep uit te oefenen, wilden meer dan Bilanzprüfer zijn. ook zij wenschten adviseur te zijn en sommige hunner gaven de voorkeur aan den titel Wirtschaftstreuhänder, dien zij echter niet kregen.¹⁾ De Staat bepaalde tenslotte, dat de Wirtschaftsprüfer bevoegd was als Bilanzprüfer op te treden, d.w.z. als de deskundige uit de nieuwe voorschriften voor de Aktiengesellschaft, van wien de wet alleen verlangt, dat hij op het gebied van boekhouden voldoende opgeleid en ervaren is. De taak van den Bilanzprüfer is derhalve begrepen in die van den Wirtschaftsprüfer, welke laatste naar de meest voorkomende opvatting boven het minimum van den Bilanzprüfer uitgaat.

En het hangt veelal van de herkomst der Wirtschaftsprüfer af, welke zicnswijze zij hebben ten aanzien van het terrein hunner werkzaamheden.

De ingenieurs, die door Dr. Ing. A. Schlomann in de Haupt-

¹⁾ De Fachgruppe der Treuhänder in het Verband Deutscher Diplom-Kaufleute heeft in Oct. 1932 haar naam veranderd in „Berufsgruppe der Wirtschaftstreuhänder“. De leden daarvan, die geen Wirtschaftsprüfer behoeven te zijn, moeten „im Berufskreise des Revisions- und Treuhandwesens“ werkzaam zijn; zij mogen zich *Wirtschaftstreuhänder V. D. D. K.* noemen. Weer een titel!

stelle vertegenwoordigd zijn, hechten de grootste waarde aan kennis der techniek. Het zakelijk juiste bedrijfsbeheer te beoordeelen ligt naar hun opvatting op den weg van den Wirtschaftsprüfer, en bij industriële ondernemingen kan dat huns inziens alleen hij, die een technische opleiding heeft gehad. Uit den aard der zaak speelt bij dergelijke uitingen de concurrentie tussehen de Wirtschaftsprüfer onderling een rol. Er blijkt reeds een „Vereinigung selbständiger Ingenieure für Wirtschaftsprüfung“ te zijn, die een geschriftje heeft uitgegeven, dat in „Der praktische Betriebswirt“ van Febr. 1933 door P. Schückwitz aan de kaak wordt gesteld. Op de binnenzijde van den omslag van het boekje vindt men de namen van de 28 leden der vereeniging met titels, adressen en telefoonnummers. Na een korte uiteenzetting van het werk van den Wirtschaftsprüfer worden een tweetal voorbeelden uit de practijk verteld, ontleend aan een brochure van genoemden Dr. Ing. Schlomann, waarbij telkens twee accountants optreden: de eerste, die alles in orde vindt, al gaat het bedrijf achteruit, de tweede, die dank zij zijn technologische kennis de fouten aanwijst. Al wordt nergens gezegd, dat de eerste ook Wirtschaftsprüfer is, de lezer moet dat wel aannemen, en zal gelukkig zijn op den omslag de adressen te vinden van de eenige deskundigen, die in zulke gevallen hun werk goed doen. Een edel voorbeeld van zelfbewuste concurrentie, noemt de heer Schückwitz het terecht.

Een terrein, dat de Wirtschaftsprüfer meer algemeen voor zich wenschen te behouden, is de voorbereiding van Vergleichsverfahren, en het optreden als vertrouwensman daarbij, en dit terrein wordt hun betwist door de Deutsche advocaten, die daartoe o.a. in advertenties hunner vereenigingen hun diensten aanbieden. De houding van de juristen tegenover de Wirtschaftsprüfer is blijkens hun besluiten niet bepaald vriendschappelijk. Volgens de rechtsgeleerden is het beroep van advocaat vereenigbaar met dat van Wirtschaftsprüfer; de jurist-accountant noch zijn compagnon mag echter voor de door hen gecontroleerde ondernemingen als advocaat optreden; associatie van advocaten met Wirtschaftsprüfer, die geen jurist zijn, is niet geoorloofd. Daarna heeft het Instituut der Wirtschaftsprüfer zijnerzijds besloten, de associatie van Wirtschaftsprüfer met advocaten te verbieden; een ander besluit was natuurlijk niet goed mogelijk.

De Nederlandsche accountant, die niet als zijn Deutsche collega gewend is als trustee op te treden, zal in het algemeen een ontwikkeling toejuichen in een richting, waarbij de Wirtschaftsprüfer zich zou gaan beperken tot een controleerende en adviseerende functie. Doch het laat zich aanzien, dat het voor vele Wirtschaftsprüfer voorloopig een noodzakelijkheid zal zijn zich door de juristen niet te laten verdrijven van een terrein, dat sommigen hunner tot dusverre een ruime bron van inkomsten opleverde.

Het is wel merkwaardig, dat reeds na twee jaar, dus hoofdzakelijk als gevolg van toelating op grond van de overgangsbepalingen, derhalve zonder volledig examen, een zoodanig aantal Wirtschaftsprüfer in het Deutsche Rijk beschikbaar is, dat men algemeen het aanbod te groot acht. De toekomst zal moeten leeren, of de uitbreiding der verplichte controle aan deze wanverhouding een eind zal kunnen maken.

In de laatste maanden werd ook het accountantswezen in Deutschland *gleichgeschaltet*. Met een sobere vermelding van eenige feiten zij hier volstaan.

Het *Verband Deutscher Bücherrevisoren* werd volgens een bericht in „Der Wirtschaftsprüfer“ van 30 April 1933 „gleichgeschaltet“. Tot eersten voorzitter werd gekozen de heer W., Halle, (Stahlhelm), tot eersten plaatsvervanger de heer L., Halle (N.S.D.A.P.), tot tweeden plaatsvervanger de heer D., Hannover, (N.S.D.A.P.)²⁾ De naam der vereeniging werd ver-

²⁾ Waar het hier onbekende namen betreft, geven wij alleen de beginletters.

anderd in *Verband Deutscher Bücherrevisoren, Wirtschaftsprüfer und -Treuhandler*. De vergadering zond telegrammen aan Rijkspresident en Rijkskanselier en sloot met de klanken van het Deutschland-lied.

Het *Treuhandverband* koos in zijn jaarvergadering een „Führerkreis“, bestaande uit de heeren Dr. Gerstner (N.S.D.A.P.), Dr. H. (D.N.F.) en Dir. F. (N.S.D.A.P.).

Wirtschaftsprüfer Otto Wanieck, die daartoe van regeeringswege opdracht ontving, heeft het *Institut der Wirtschaftsprüfer*, dat in Mei tot den Bund National-sozialistischer Deutscher Juristen toegetreden is, op 8 Juni j.l. „gleichgeschaltet“. De heer Wanieck zelf werd voorzitter, de vroegere voorzitter Dr. Brochhage werd eerevoorzitter.

De Rijksregering heeft 17 Mei het Institut der Wirtschaftsprüfer als de „allein maszgebliche“ beroepsvertegenwoordiging der accountants erkend. Voor de allernaaste toekomst wordt het gedwongen lidmaatschap van het Institut voor alle Wirtschaftsprüfer in uitzicht gesteld. Spoedig zal ook de *Hauptstelle* worden gereorganiseerd.

Reeds eerder had het Institut der Wirtschaftsprüfer in den zin der „Gleichschaltung“ een comité van actie ingesteld, gevormd door leden van de toenmalige regeeringspartijen. Volgens een artikel van Dr. Hans Adler in „Der Wirtschaftsprüfer“ van 30 April 1933 heeft dit comité de rijksregering een program overhandigd, waarin aangedrongen wordt op verplichte controle van alle particuliere en overheidsbedrijven van eenige beteekenis door Wirtschaftsprüfer of Prüfungsgesellschaften. Alle bijzondere regelingen op verschillend gebied moesten onvoorwaardelijk worden opgeheven.

Ook de kwestie der toekomstige toelating van niet-arische Wirtschaftsprüfer is daar behandeld; er is voorgesteld een verdere toelating van accountants van joodsche afkomst voorloopig te staken.

Onder de „beurlaubte“ hoogleraren bevindt zich Prof. Dr. E. Schmalenbach. W. B.

BOEKBEORDEELING

Die Betriebsgrundlagen der Lebensversicherung, von Dr. Ernst Fanta, a.o. Professor an der Technischen Hochschule in Wien. 7ter Heft der Schriftenreihe: „Betriebswirtschaft“.

In het „Vorwort“ deelt de schrijver mede, dat het doel van het bovengenoemde werkje niet was, een mathematische uiteenzetting van de techniek der levensverzekering te geven, doch een ook voor leken verstaanbare handleiding te verschaffen. Men zal dan ook in het werkje tevergeefs naar mathematische ontwikkelingen zoeken. Waar becijferingen worden gegeven, dienen deze, om een voorstelling te geven van de manier, waarop de grondslagen van berekening practisch tot haar recht komen. Wanneer men in het oog houdt, dat dit laatste alleen het doel is, en dat men de gegeven cijfer-ontwikkelingen dus niet moet aanzien voor de bij de maatschappijen gebruikelijke berekeningsmethoden, geeft het werkje werkelijk een duidelijke voorstelling van de werking der grondslagen. Als algemeene opmerking moge hier gelden, dat het boekje vooral is geschreven met het oog op in Oostenrijk en Deutschland bestaande methoden en voorschriften. Het is dus niet zonder meer als voor Nederlandsche bedrijfstoestanden geldend te beschouwen, doch wanneer men de speciaal buitenlandsche gegevens tussehen haakjes plaatst, is het boekje ook voor Nederlandsche bedrijfstechniek bruikbaar.

Het geeft een duidelijke voorstelling van de drie hoofdgrondslagen van het bedrijf: sterftetafel, rentevoet en kosten-verrekening en toont populair aan, hoe deze in de berekeningen tot